

Ριζοκάρπασο

Το Ριζοκάρπασο

Στ'3

Το Ριζοκάρπασο, το χωριό από όπου κατάγεται η μητέρα μου, ο τόπος όπου γεννήθηκε ο παππούς μου.

- ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΠΡΟΗΛΘΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΞΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑ

Κατά τον Μεσαίωνα η Κύπρος δεχόταν άπειρες επιδρομές από τους Σαρακινούς. Οι κάτοικοι του σημερινού Ριζοκαρπάσου κατοικούσαν στην σήμερα περιοχή γνωστή ως Η εκκλησία της Παναγίας Αφέντρικας Αφέντρικα , τότε ονομαζόμενη Ουρανία. Η Ουρανία ήταν μια ακμάζουσα παραλιακή πόλη περίπου 12 χλμ. βοριοανατολικά του Ριζοκαρπάσου. Κατά τις επιδρομές λοιπόν οι χριστιανοί κάτοικοι του χωριού, για να γλυτώσουν από τις σφαγές και λεηλασίες των βαρβάρων μετακινήθηκαν στην ενδοχώρα, σημερινή τοποθεσία του Ριζοκαρπάσου, όπου τα βράδια κρυβόντουσαν μέσα στις ρίζες των θάμνων και των δένδρων και έτσι δημιουργήθηκε η σύνθετη λέξη "Ρίζο - Κάρπασο" από την λέξη Ρίζα και τη λέξη Καρπασία.

Έως τα μέσα του 16ου αιώνα το Καρπάσι ή *Carpasse* ή *Carpasso* στις φραγκικές και ενετικές πηγές .

Ο παππούς μου πάντα, όταν αναφέρεται στο Ριζόκάρπασο, το αναφέρει ως Καρπάσιν.

Ο χάρτης του Αιμπαράμ Ορτέλιους (1573) με το ακρωτήριο του Αποστόλου Ανδρέα.

ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ

Το Ριζοκάρπασο βρίσκεται στο ανατολικότερο άκρο της Καρπασίας. Η χερσόνησος της Καρπασίας βρίσκεται ανατολικά της νήσου Κύπρου. Είναι ένα από τα δύο κεφαλοχώρια της Καρπασίας. Είναι το ανατολικότερο χωριό της Κύπρου. Πριν από την τουρκική εισβολή είχε περίπου 3.500 κατοίκους. Έχει έκταση 9 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Είναι το μεγαλύτερο σε έκταση χωριό του Ελληνισμού αν ληφθεί υπ' όψιν ο πληθυσμός του και η έκτασή του σε τετραγωνικά χιλιόμετρα. Από αρχαιοτάτων χρόνων στην Κύπρο κατοικούσαν Έλληνες, πράγμα που καταμαρτυρούν τα αρχαιολογικά ευρήματα σ' όλο το νησί. Στο χωριό Ριζοκάρπασο αρχαιολογικά ευρήματα σηναντούμε παντού. Τα κυριότερα είναι ο 'γιος Φίλωνας 2 χιλιόμετρα βόρεια του χωριού, η Παναγία της Αφέντρικας που βρίσκεται περίπου 10 χιλιόμετρα ανατολικά του [Αγίου Φίλωνα](#), στη περιοχή του ακρωτηρίου του Απ. Ανδρέα συναντούμε το Κάστρο (Κάστρος) όπως το ονομάζουν οι Ριζοκαρπασίτες, όπου το 1972-3 μια αρχαιολογική αποστολή του πανεπιστημίου της Γαλλίας έκανε ανασκφές και έφερε στο φως πολλά αξιόλογα αρχαιολογικά ευρήματα.

Χωρίζεται διοικητικά σε τρεις ενορίες.

- Το Λεκό
- Αγίας Τριάδας
- Ανάβρυσης

Ο Παππούς μου γεννήθηκε και ζούσε στην ενορία της Ανάβρυσης έτσι ονόμασε και ο πρόπαππος μου την φάρμα των ζώων, όταν ήρθε πρόσφυγας στο Καλό Χωριό Λάρνακας

Τι υπήρχε στο χωριό πριν το 1974

Στο χωριό υπήρχε Δημοτική Αγορά, Αστυνομικός Σταθμός, Πυροσβεστική (εθελοντική), Συνεργατικόν Παντοπωλείον, Συνεργατική Πιστωτική Εταιρεία, Ιατρείο Γεώργιου Παλλίκαρου, Οδοντιατρείον Κουρουζίδη. Όλα αυτά δείχνουν πόσο ανεπτυγμένη ήταν η κωμόπολη του Ριζοκαρπάσου. Επιπλέον είχαμε το παλαιότερον κινηματοθέατρο της υπαίθρου, το Λουιζιάνα, Εργοστάσιο συσκευασίας Καπνού (ΣΟΚ) Τέσσερα ελαιοτριβεία, δύο Αλευρόμυλους, Σφαγείο, δέκα Κρεοπωλεία, δύο Λατομεία Πέτρας και αρκετές ψαρόβαρκες, αφού ένα από τα κύρια επαγγέλματα των συγχωριανών μας ήταν το ψάρεμα.

Οι κύριες ασχολίες των κατοίκων ήταν η γεωργία, η κτηνοτροφία και η αλιεία, τα κύρια προϊόντα ήταν ο καπνός, τα σιτηρά, και τα καρπούζια (άνυδρα). Στο χωριό μας όλες οι γυναίκες ήταν αρκετά δραστήριες, δούλευαν και αυτές στα χωράφια, βοηθούσαν στην παραγωγή καπνού και επιπλέον κατασκεύαζαν πανέρια ή κάδρα από κουκούλια του μεταξοσκώληκα και όλα τα συνδύαζαν πάντοτε με τη φροντίδα του σπιτιού και της οικογένειάς τους.

Τα κυριότερα προϊόντα του, πριν από την τουρκική εισβολή του 1974, ήταν ο καπνός, τα σιτηρά, οι ελιές και οι χαρουπιές. Το Ριζοκάρπασο, πριν από την τουρκική εισβολή, ήταν ένα από τα κυριότερα καπνοπαραγωγικά χωριά της Καρπασίας και συγκέντρωνε το ένα τρίτο περίπου της παραγωγής της σε καπνό. Υπήρχαν επίσης αρκετές ακαλλιέργητες εκτάσεις που καταλαμβάνονταν από άγρια φυσική βλάστηση, κυρίως αόρατους, σχινιές, μαζιές, σπαλαθκιές, αγριοελιές και αγριοτερατσιές.

ΑΛΙΕΥΤΙΚΟ ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ

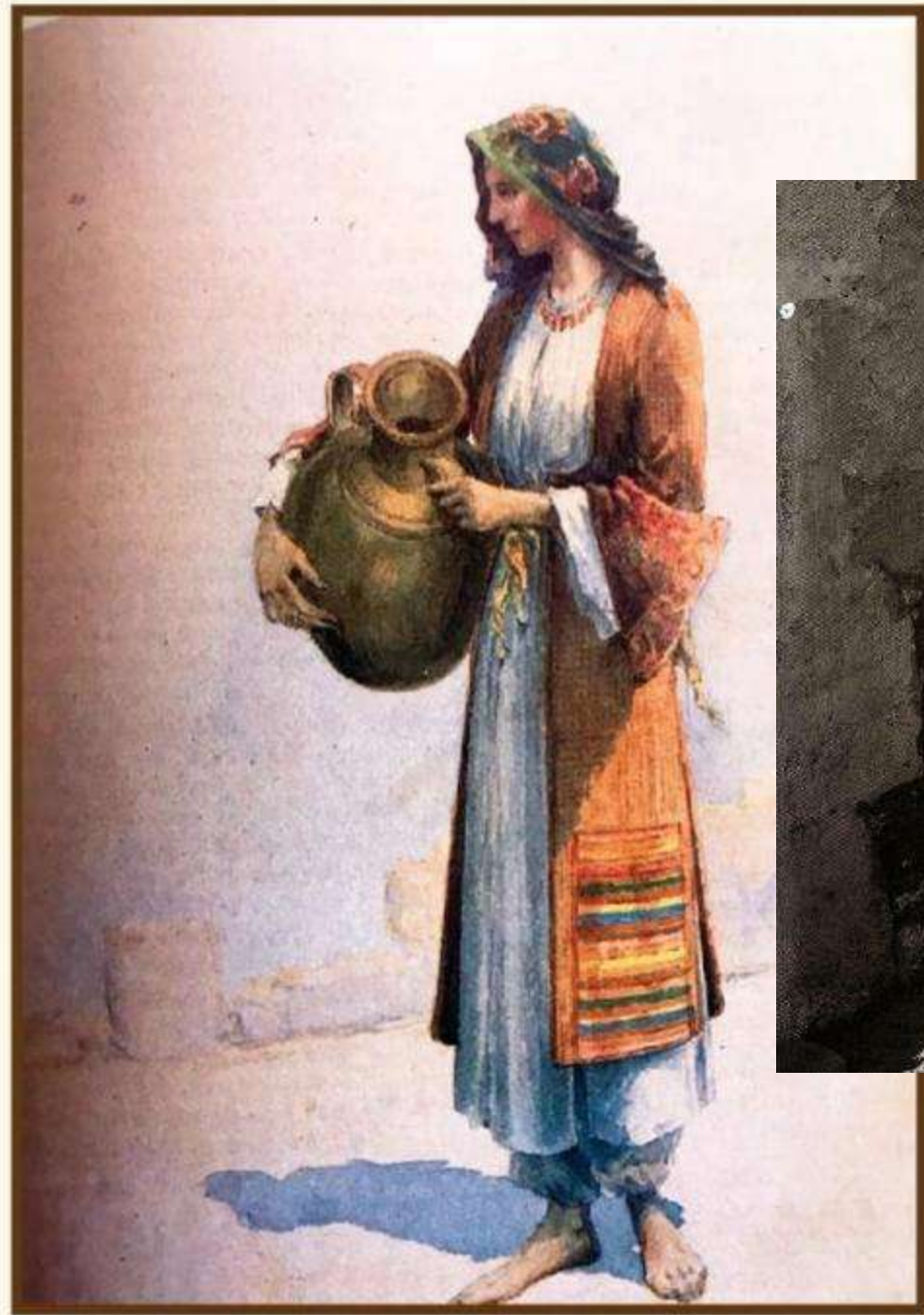
Το πολύ μεγάλο μήκος των ακτών της περιοχής του Ριζοκαρπάσου (75 περίπου χιλιόμετρα) βοήθησε στην ανάπτυξη της αλιείας. Πριν από την τουρκική εισβολή του 1974 λειτουργούσαν στην περιοχή του αλιευτικά καταφύγια στην τοποθεσία Χελώνες, στα νοτιοανατολικά του χωριού, και στον Άγιο Φίλωνα στα βόρειά του. Το αλιευτικό καταφύγιο στις Χελώνες φιλοξενούσε το 1974 οκτώ ψαρόβαρκες και το αλιευτικό καταφύγιο στον Άγιο Φίλωνα πέντε ψαρόβαρκες.

Λαϊκή αρχιτεκτονική

Το Ριζοκάρπασο είναι αρκετά αραιοκτισμένος οικισμός και διατηρεί, ως ένα μεγάλο βαθμό, την παραδοσιακή λαϊκή αρχιτεκτονική του. Μάλιστα πολλά σπίτια του χωριού είχαν χαρακτηριστεί (πριν από το 1974) από το Τμήμα Αρχαιοτήτων ως προστατευόμενα ωραία δείγματα λαϊκής αρχιτεκτονικής.

Από το Ριζοκάρπασο καταγόταν ο συγγραφέας [Γιάννης Σταυρινός Οικονομίδης](#). Από το ίδιο χωριό κατάγονταν και οι ήρωες του απελευθερωτικού αγώνα του 1955-1959 [Πετράκης Γιάλλουρος](#), Σταύρος Ζαχαρία και [Παναγιώτης Κάσπης](#).

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΕΝΔΥΜΑΣΙΑ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΡΙΖΟΚΑΡΠΑΣΟΥ (ΣΑΓΙΑ)

Ριζοκαρπασίτικη Σαγιά

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΟΥ ΒΟΗΘΟΥΝ ΣΤΑ ΚΑΠΝΑ ΚΑΙ ΣΙΤΗΡΑ

ΤΟ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΟ ΤΟΥΣ ΜΕΣΟ ΤΑ ΓΑΪΔΟΥΡΙΑ

Ο ΠΛΑΝΉΟΔΙΟΠΩΛΗΣ

ΟΦΤΟΝ ΤΗΣ ΤΕΡΑΤΣΙΑΣ ΣΤΟ ΡΙΖΟΚΆΡΠΑΣΟ

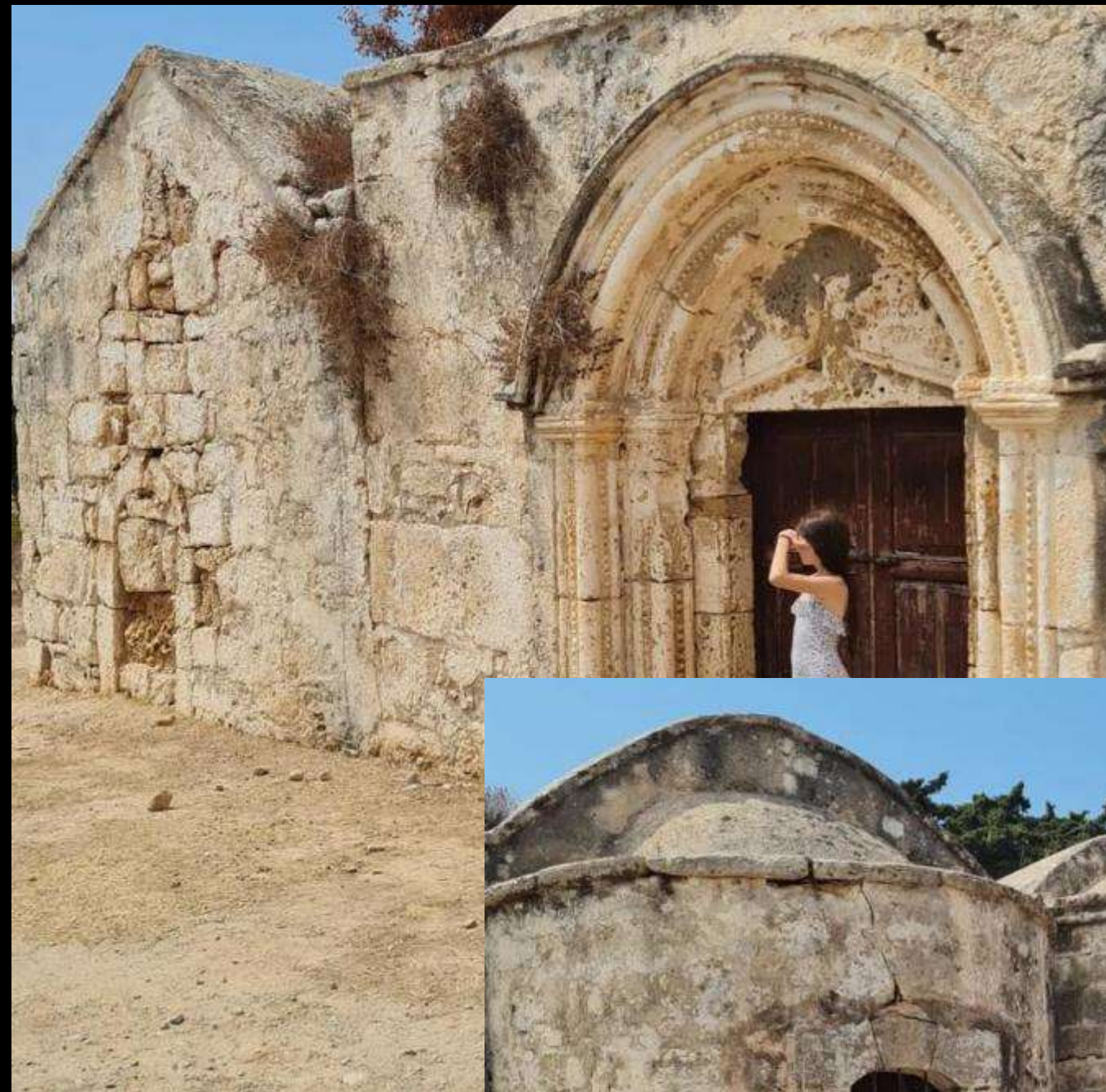
ΟΦΤΟΝ ΤΗΣ ΤΕΡΑΤΣΙΑΣ ΑΠΌ ΤΟΝ ΠΑΠΠΟΥ ΜΟΥ ΣΤΗΝ ΛΑΡΝΑΚΑ

ΕΓΩ ΓΝΩΡΪΖΟΝΤΑΣ ΤΟ ΡΙΖΟΚΑΡΠΑΣΟ

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ

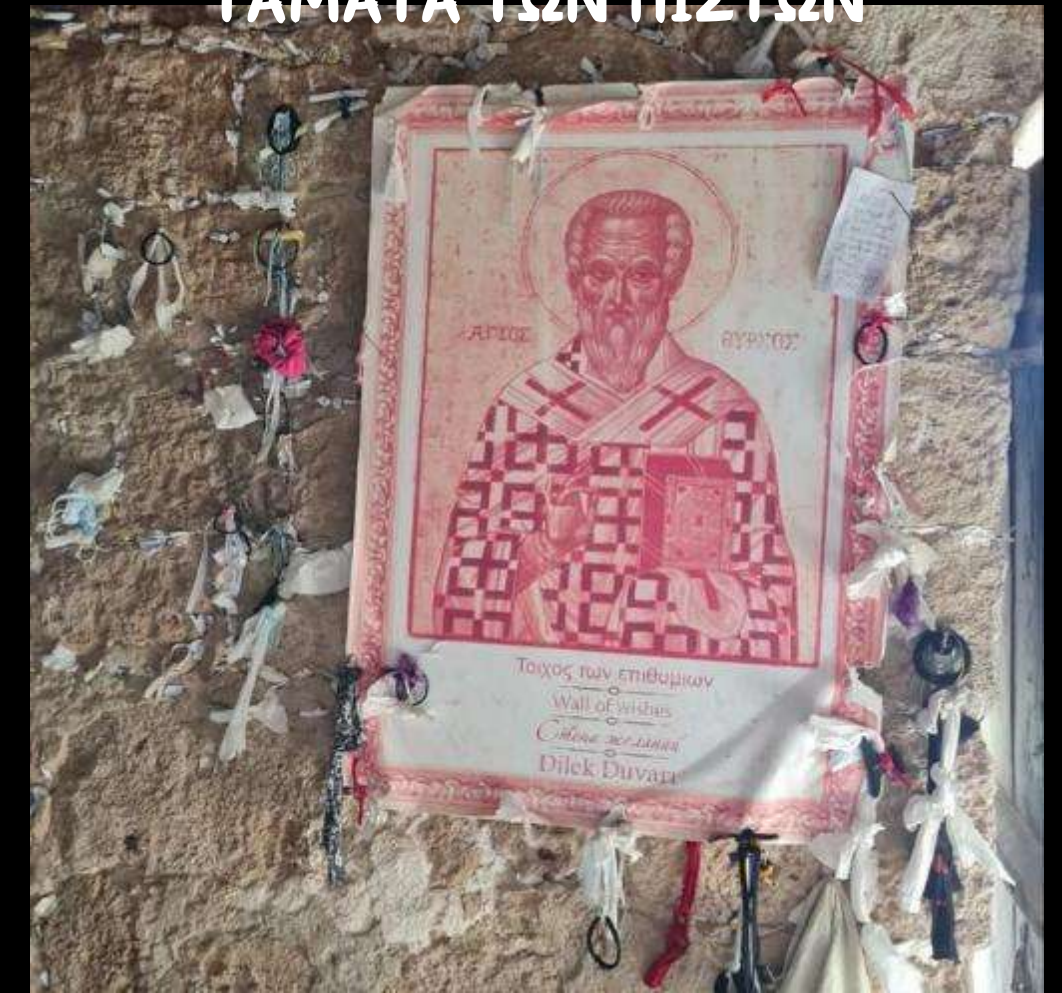
ΕΚΚΛΗΣΪΑ ΠΑΝΑΓΪΑ ΕΛΕΟΥΣΑΣ

ΑΓΙΟΣ ΘΕΡΙΣΣΟΣ

**ΣΠΗΛΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΟΥ
ΈΧΕΙ ΑΓΙΑΣΜΑ**

**ΌΣΟΙ ΕΊΝΑΙ ΑΡΡΩΣΤΟΙ ΒΆΖΟΥΝ
ΑΓΊΑΣΜΑ ΚΑΙ ΜΕΤΆ ΠΆΝΕ ΕΞΩ
ΣΤΗΝ ΘΆΛΑΣΣΑ ΤΟ ΞΕΠΛΕΝΟΥΝ
ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΎΟΝΤΑΙ .ΣΤΗΝ
ΕΙΚΌΝΑ ΤΟΥ ΈΧΕΙ
ΠΟΛΛΑΚΟΜΠΟΣΧΟΙΝΙΑ ΑΠΌ ΤΑ
ΤΑΜΆΤΑ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΝ**

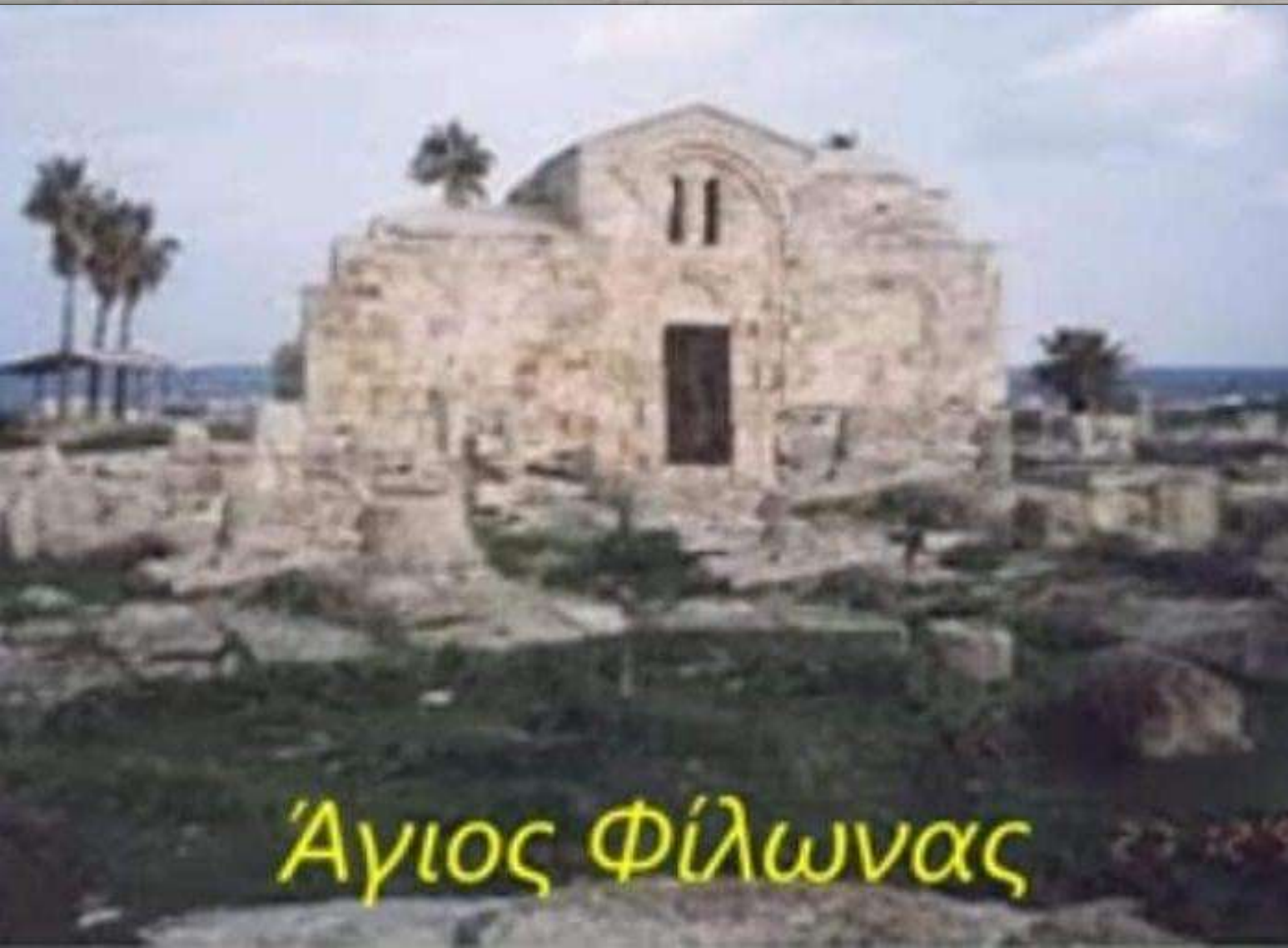

Παναγία η Αφέντρικα

*Άγιος Σινέσιος στην πλατεία του χωριού
Εκκλησία Αγίας Τριάδας*

Άγιος Φίλωνας

**Θ'ΑΛΑΣΣΑ ΠΑΧΥΑΜΟΥ
ΧΡΥΣΉ ΑΜΜΟΣ**

**ΕΔΩ Κ'ΑΤΩ ΈΡΧΟΝΤΑΙ
ΟΙ ΧΕΛΩΝΕΣ ΚΑΡ'ΕΤΑ**

Η ιστορία του Παππού μου το 1974

Ο Γιάννης απο την Αγία Τριάδα παντρεύτηκε την Αντριάνα απο το Ριζοκάρπασο. Έκαναν 7 παιδιά το πιο μικρό 5 χρονών ήταν ο Παππούς μου ο Κώστας ... Ζούσαν στην ενορία Ανάβρυσης σε ένα σπίτι με 2 δωμάτια . Ο πατερας του Γιαννης ειχε κοπαδι με ζωα και η μητερα του δουλευε στα χωραφια οπου καλλιεργουσαν τα προιοντα που ετρωγαν και βοηθούσε στην παραγωγή καπνού και σιτηρών ... Τα μεγαλύτερα αδέρφια βοηθούσαν και αυτα τους γονείς τους ακόμα και ο Παππούς που ηταν ο μικρότερος οταν τελειωνε το σχολειο δουλευε μαζί τους . Ύηρχαν δυσκολιες και φτώχες ομως ζουσαν ευτυχισμένοι χωρις αγχος μεχρι τη μερα που ξημέρωσε η 20 Ιουλίου 1974 ..Η είδηση της εισβολης έφτασε ..Στην αρχή δεν ήξεραν τι ακριβώς συμβαίνει η προγιαγια μου αμέσως φώναξε να μαζευτούν όλοι στο σπίτι ο θείος ο Γιωργος αδερφος του παππού μου έλειπε για ωρα πηγε να δει τον παππού του στην Αγια Τριαδα με το ποδηλατο ευτυχως κατάφερε και επεστρεψε εγκαίρως και μετα αρχισαν οι βομβαρδισμοι. Το πρωτο πραγμα που βομβάρδισαν οι Τούρκοι ήταν το Σοκ το εργοστάσιο καπνού ίσως να νομιζαν οτι ήταν στρατόπεδο , η γιαγια Αντριάνα συνεχώς προσευχόνταν και καλούσε την Παναγία και τον Απόστολο Ανδρεα που έκανε τόσα θαύματα να τους βοηθήσει .Ο Παππούς μου επηδει ηταν πολυ μικρός και δεν ειχε αντιληφθεί το μέγεθος της καταστροφής τριγυρνούσε στην αυλή ανέμελος και τα αδέρφια του πάντα τον επαιρναν να τον κρυψουν η επεφταν απο πανω του καθως έπεφταν οι ριπές για να τον προστατεψουν . Με φοβο κρυβώντουσαν είτε σε ερμαρια είτε έξω κάτω απο τις τερατσιές. Έμειναν για λίγο εγκλοβησμένοι μέχρι που έστειλαν πρώτα της αδερφές και τον παππού μου στο Καλό Χωρίο Λάρνακας. Ο πρόπαππους μου Γιάννης και ο μεγάλος του αδερφός Μιχαλης πιάστηκαν εχμαλωτοι και τους πήραν στα Άδανα της Τουρκίας μετα αφέθηκαν ελεύθεροι και ήρθαν όλοι και κατοικισαν πλέον πρόσφυγες στο Καλο Χωριο Λαρνακας ..Απο τοτε μέχρι και σήμερα περιμένουν να ξαναεπιστρέψουν στην γη όπου γεννήθηκαν ...Καθε γιορτή του Αποστόλου Ανδρέα προσευχομαστε γι αυτο.. Ο Παππούς μου όποτε έχουμε γιορτή μας κανει το οφτον της τερατσιάς που έκαναν στο Ριζοκάρπασο επισεις φτιάχνουμε πίττα ριζοκαρπασίτικη με την μυλλα του χοίρου ,σχοινοπιτες , και καθε Πάσχα τα καρπασίτικα κουλούρια με αναρή .Πάντα προσπαθούμε να μην ξεχνάμε τα έθιμα και τις παραδόσεις του χωριού μας .